

een ^{roman}
soort
eelt

rinske
bouwman

'Een soort eelt is een volslagen originele roman over hoe verdriet kan vervreemden en vervormen. Bouwman is een scherpe observator, die complexe emoties secuur en met mededogen en lichtheid ontleedt. In een paar ogenschijnlijk simpele pennenstreken zet ze personages neer waarvan je gaat houden, in al hun onvermogen en volharding. Haar zinnen zijn prachtig, haar beelden verrassend, en vaak is ze ook nog eens ontzettend grappig, ook (juist!) wanneer ze over pijnlijke zaken schrijft. Een soort eelt is half Kafka, half Bervoets, maar bovenal helemaal Bouwman. Een uniek debuut.'

- Koen Caris, auteur van *Stenen eten*

'Dit boek zit echt goed in elkaar, terloops lijkende zinnen krijgen later in het verhaal plotseling een diepere betekenis. De hoofdstukken die afwisselen tussen heden en verleden zorgen ervoor dat je niet wilt (en kunt) stoppen met lezen. Een mooie verbeelding van omgaan met verdriet.'

- Marieke Jongenelen, Boekhandel Hoogstins

De Nederlandse Sarlag is opgegroeid in Mongolië en keert als studente terug naar Utrecht. Op zoek naar een bijbaantje solliciteert ze bij een grote supermarkt. Daar wordt haar verteld dat ze op de koel-vriesafdeling kan gaan werken: ze is toch al gewend aan de kou.

Tijdens de lange dagen op haar werk boetseert ze half gesmolten vriesproducten tot vleesbeeldjes en houdt ze zichzelf rustig door haar favoriete feiten op te noemen. Het is duidelijk dat ze een groot verdriet met zich meedraagt maar vooral veel talent heeft om dat uit de weg te gaan.

Een soort eelt is de tragikomische debuutroman van Rinske Bouwman over hoe rouw zich onomkeerbaar in je lichaam kan nestelen.

Rinske Bouwman (1988) is een Utrechtse theatermaker en schrijver. Haar voorstellingen speelden op verschillende festivals en in theaters in Nederland. Haar teksten zijn macaber en vol humor. Vaak is rouw een hoofdthema in haar werk, dat ze met een lichte toon en absurde inslag hoopvol maakt. *Een soort eelt* is haar debuutroman.

www.uitgeverijorlando.nl

9 789083 335704

RINSKE BOUWMAN

Een soort eelt

uitgeverij
ORLANDO

© 2024 Rinske Bouwman
Omslagontwerp renate stevens ontwerp
© Omslagbeeld Rinske Bouwman
© Foto auteur Esther Lutgendorff
Zetwerk Pre Press Media Groep
ISBN 978 90 833357 0 4
NUR 301

www.uitgeverijorlando.nl

PROLOOG | IN HET MIDDEN

Ik sta stil in het weiland met alleen maar normaal gras en ik merk dat ik een beslissing aan het nemen ben. Ik pluk een grasspriet los van zijn pol, hij knakt tussen mijn voortanden, sap bubbelt. Hier wil ik zijn. Mijn vier hoeven staan precies in een rechthoek als ik om me heen kijk. We zijn even een groep, maar ik voel toch dat ik afsteek. Ik ben groter en veel hariger dan de koeien om me heen, en ik heb twee wijd uitstaande hoorns op mijn kop – hun koppen zijn leeg.

Terwijl ik graas, tel ik en zet ik om de drie of vier plukken een kleine stap. Een koe loeit, zwiept met haar staart en kijkt me aan. Door mijn hele lijf verspreidt zich een warme gloed omdat ik voel dat zij mij helemaal kan zien. Het voelt veilig, want ik zie dat ze niets doet met de informatie die bij haar binnenkomt. Ik kijk terug naar haar hele lijf en laat mijn staart zwiepen in hetzelfde ritme als de hare. Ze graast weer verder en ik doe hetzelfde.

De wei is onze dansvloer, de wind is de viool en wij zijn de cowgirls die een trage linedance doen. Heel in de verte raast een intercity voorbij. Als iemand in die trein een goede verrekijker zou hebben, zou diegene een groep grazers op een rij zien, allemaal even groot behalve een, neuzen dezelfde kant op, koppen laag bij de grond, af en

toe een stap. Pas na acht intercity's kijkt iemand in het weiland me weer aan, de warme gloed blijft dit keer weg: ik begin me zelfs te ergeren. Het is lekker om in het midden van iets te zijn, maar ik word gek van het klotsen van hun uiers. Ik wil alleen zijn, maar het liefst wel met anderen om me heen. Ik wil mijn ogen dicht kunnen doen en weten dat iemand vlak bij mij haar ogen open heeft. Ik wil dat iemand anders de kleine blinde vlek van mijn zicht in de gaten houdt. Ik wil samen met anderen op het gras liggen en herkauwen en stil zijn en luisteren. Ik wil dat er een vogel eerst op de rug van een ander peurt naar iets, en daarna bij mij. Ik wil samen ergens van schrikken en samen in een schaduw liggen, maar misschien toch niet hier. Weggaan is moeilijker als er duidelijk iets is om achter te laten. Het is zeldzaam voor deze tijd van het jaar dat er een hele kudde koeien buiten staat. Ze hebben het koud, dat zie ik ook wel.

DINSDAG

Het rook naar slachtangst en warme tuinerwten. De witte, met plastic lamellen afgesloten koel-vriesafdeling klonk als een grot. Het vlees zweette. Er lag een plas roze water in het midden van de ruimte, het geluid van condensdruppels weerkaatste tegen de glazen deurtjes van de koelingen. Erge dingen gebeuren altijd op een dinsdag.

Ik was om tien voor zeven 's ochtends de supermarkt binnengestapt via de artiesteningang, zoals mijn collega's die noemden. Er zijn weinig supermarkten die nog aparte koel-vriesafdelingen hebben, maar de Dirk in Utrecht-West wel, en dat was waar ik werkte. Ik had mijn fleecetrui aan. Dat moest van het management, anders vonden de klanten het zielig. Ik stond op mijn afdeling en had het heet. De koeling was stuk. Hij koelde niet. Hij verwarmde. De hel brak los.

Mijn favoriete product uit de diepvries was de vegan kaaskroket. Hij werd bijna nooit verkocht. Ik had met hem te doen. Hij was heel lang houdbaar, dus ik hoefde hem bijna nooit aan te vullen. De kartonnetjes waren slap geworden en roken naar nieuw matras. De vegan diepvrieskaaskroket is een product dat totaal aan zijn eigen origine voorbijgeschoten is, en dat vond ik mooi. Een kroket is iets wat bij dit land hoort, geloof ik. En kaas

ook. Oranje en rond, of juist gesmolten met een gepaneerde jas aan, tussen de kleine skylines van plastic gras in de snackbar. Of tussen een tosti. Ik vind een kaaskroket an sich dus al een vergezochte snack, laat staan zijn vegan variant. Een conceptsnack. Een toekomstsnack. Dat hij bestaat is belangrijk, maar het heeft niks met kaas te maken, dus waarom blijf je doen alsof? En bovendien: het is een diepvriesproduct. En diepvriesproducten zijn de meest treurige producten in de Nederlandse supermarktschappen, op de taartversiering na.

Een apocalyps in de supermarkt is meestal na een paar minuten weer onder controle. Joeri, de manager, belde wat collega's of ze eerder konden komen om te helpen de boel op te ruimen. Niemand nam op, want het was zeven uur 's ochtends. Dus Joeri en ik moesten met zijn tweeën alle producten weggooien en alles boenen, want er was ook gesmolten bloed gaan lekken uit een paar schenkels waarvan de plastic verpakkingen gescheurd waren. Binnen een uur hadden we alles weggegooid en zoveel mogelijk aangevuld met nieuwe koel- en vriesproducten. De koeling zelf bleek niet zozeer stuk; er was gedraaid aan de knoppen. De rest van de dag was ik bezig met uitleggen aan klanten waarom de ham en het roomijs op waren. Joeri was de rest van de dag bezig met het bekijken van alle beelden van de beveiligingscamera die op mijn afdeling was gericht. Aan het eind van de dag was hij niks wijzer, want het bedieningskastje van de koeling hing net buiten beeld.

Mijn eerste werkdag bij de supermarkt was op een maandag. Ik werd meegenomen naar een ruimte waar een grote tafel stond met heel veel kruimels erop. Ook was er

een wc en waren er lage bankjes langs de muren en heel veel hangertjes voor je jas. De manager wees naar zichzelf en zei: 'Joeri.' Toen wees hij naar mij en zei: 'Sarlag.' Dat was mijn naam. Ik nam aan dat hij niet helemaal goed was. Ik knikte. Hij drukte een naamspeldje in mijn handen en wees naar een houten kast met vakjes. In ieder vakje lag een grote stapel kledingstukken. In het ene vakje lagen de broeken, in een ander vakje een rommelige berg T-shirts, in weer een ander een stapel overhemden en in het laatste lagen de fleecetruien. Moet ik dat allemaal aan? Nederlanders zijn raar, ze hebben ook jassen zonder mouwen eraan en regenjassen die niet waterdicht zijn.

'Hallo,' zei Joeri. Ik keek verschrikt naar hem. Hij wees naar zijn schoenen. 'Zwarte schoenen aandoen.'

Ik twijfelde of ik wat moest zeggen. Of hij nog wel wist dat ik de taal gewoon sprak. Ik knikte afwezig. Dat pikte hij niet. Hij begon alle zwarte dingen in de ruimte aan te wijzen.

'Zwart. Dit is zwart. Zwart. Zwart. Zwart. Je schoenen. Moeten. Zwart. Zijn. Oké?'

'Oké,' antwoordde ik. Hier nam hij gelukkig genoeg mee. Toch wees hij nog een keer naar de kast met vakken. 'Oké?'

Ik antwoordde weer met 'oké'. Ik trok een broek en een T-shirt uit de vakkenkast aan, speldde het naamspeldje op en liep het openbare gedeelte van de supermarkt in.

Mijn collega's waren bijna allemaal minstens tien jaar jonger dan ik, behalve Trudy, die was in de vijftig, denk ik, en Joeri. Ik wist niet precies hoe oud hij was, hij had een huid die moeilijk was om te scheren, met hier en daar een willekeurige bult op zijn wangen. Dat maakte dat hij

zowel jonger als ouder dan ik kon zijn. Er was één collega van wie ik wel precies wist hoe oud hij was, en dat was Kalle. Hij was net zo oud als ik: zesentwintig. Daar kwamen we achter tijdens een gesprek aan de tafel met de kruimels in de kantine toen we tegelijk pauze hadden. Misschien liepen we wel samen achter. Misschien hadden we allebei zes jaar op pauze gestaan en had onze leeftijd niets met ons te maken.

Werken op de koel-vriesafdeling betekende vooral in de koel-vriesruimte staan en als er een klant was niks doen. Je moest niks doen zodat het leek alsof je klaarstond voor vragen. Maar op de koel-vriesafdeling werden er vrij weinig vragen gesteld door klanten. Meestal wilden ze zo gauw mogelijk weer naar buiten door de plastic zwembadlamellen, terug de ge-airconditionde veiligheid van de rest van de supermarkt in. Soms kreeg ik wel een vraag. Meestal ging dat over een product dat op was. ‘Is het echt op?’ was dan de vraag. ‘Of hebben jullie nog wat in het magazijn?’ Ik voelde me dan eerlijk gezegd altijd beledigd als koel-vriesafdelingsmedewerker van de supermarkt. Als ik zelf had gezien dat het op was, had ik het natuurlijk zo snel mogelijk aan willen vullen, mocht er in het magazijn nog hartigetaartdeeg zijn (of om welk ander product het ook ging). Dus meestal was mijn antwoord dan: ‘Het is echt op.’ Je hoeft vaak niet na te denken om een vraag te beantwoorden, je herhaalt gewoon ongeveer wat er gezegd wordt op een besliste toon.

Na een tijdje probeerde ik de klanten op de koel-vriesafdeling echt verder te helpen, door mijn antwoord uit te breiden met: ‘Maar we hebben wel...’ en dan zo gauw mogelijk een product dat erop leek uit de schappen te

pakken en in de handen van de klant te drukken. Vaak waren mensen dan te beleefd om het product weer terug te leggen, dus had ik ze goed geholpen en bovendien een goede verkoop gedaan, vond ik.

Ik werkte vijf maanden en een dag bij de supermarkt, toen Kalle en ik weer tegelijk pauze hadden. Het was de lange pauze. Die was het leukst om samen te hebben, want die was het langst. Kalle vroeg naar het verwarmingsincident. Ik zei dat we niet wisten wie het had gedaan, dat het een groot mysterie was. Ik dikte het allemaal aan, omdat dertig uur per week werken op de koel-vriesafdeling verder niet veel gespreksstof bood en ik had Kalle al heel veel verteld. Niet alles natuurlijk, daar kende ik hem te kort voor. Toen hij had gevraagd waarom ik naar Nederland was gekomen, had ik gezegd dat ik een tijdje in het Westen wilde leven om levenservaring op te doen. Kalle moest lachen. Misschien omdat ik levenservaring aan het opdoen was op de koel-vriesafdeling van de Dirk. Misschien vond hij het een cliché. Misschien was dit de lach waarop hij besloot dat hij van me zou gaan houden.

Kalle werkte op de kaasafdeling van de supermarkt. Hij had verteld dat hij eigenlijk al lang iets wilde doen in zijn vakgebied, maar hij had filosofie en theaterwetenschap gestudeerd. Dus nu was hij terug bij hetzelfde bijbaantje dat hij als tiener had: kaas verkopen in de Dirk. De manager kende hem nog en gunde hem het kunnen betalen van de huur van zijn studio.

Ik vond Kalle heel erg aantrekkelijk. Kalle was wel blond en lang, maar hij had de mooiste jukbeenderen van de hele wereld. In zijn diepbruine ogen kon je, als je zin had, Mars zien. Bovendien rook hij altijd naar kaas.

Noem me nostalgisch, maar de geur deed me denken aan hete thee met jakmelk en dat is zo ongeveer alles wat we vroeger dronken. En gefermenteerde paardenmelk, maar alleen als het het seizoen ervoor was.

Ik werkte vijf maanden en drie weken op de koelvriesafdeling toen Kalle en ik elkaar voor het eerst buiten de supermarkt zagen. Ik had een jurkje aangetrokken en een panty en platte blauwe schoenen, expres geen zwarte. Kalle had zijn broek van de supermarkt aan, maar wel een ander overhemd. Eentje met bruine en okergele blokjes. We gingen uit eten en daarna naar de film die draaide als onderdeel van een filmfestival. Het was een Mongoolse film. Dat had Kalle uitgezocht. We stonden in de rij voor de bioscoop toen hij het zei. Hij sprak de titel verkeerd uit. Hij straalde. Ik keek in zijn ogen en zag heel kleine marsmannetjes op zijn irissen dansen. Toen de film begon, was het alsof ik voor het eerst sinds een half jaar geen geluidsdichte koptelefoon ophad. Het touwtje dat via mijn binnenste van mijn keel naar mijn navel gespannen was, trok zich strak aan. Ik had al zes maanden niemand die taal horen spreken. Kalle legde zijn arm om mijn schouder. Een hond ging dood in de film. Ik huilde in Kalles sterke nek. Hij stelde geen vragen en troostte me in stilte. Die nacht sliep ik in zijn warme armen in zijn warme bed tegen zijn warme alles en ik voelde me heel even thuis.

De dag erna werkte ik in de supermarkt en Kalle was vrij. Ik voelde me alleen en keek door de plastic lamellen naar het buitenland. Daar was het conservengangpad, bewaakt door Remco en Murat, twee jongens van veertien of vijftien die rond mijn domein bleven hangen als er een

meisje diepvriesburgers kwam halen. Ze keken dan of haar tepels hard werden zodra ze de plastic lamellen passeerde. Dat was soms zo. Ik zag het ook. Zij joelden. Ik probeerde boos naar hen te kijken zonder dat de klant het doorhad. De klant had het altijd door. Ik zei altijd dat het me speet. Zij keek me altijd arrogant aan en liep met opgeheven hoofd en koude borsten de conserven tegemoet.

Ik dacht aan de marsmannetjes van Kalle. Ze zullen wel altijd dorst hebben van het zoute traanvocht waarin ze wonen. Ze zijn drenkeling op zee en zijn irissen zijn zinkgaten waar waarschijnlijk zeemonsters wonen.

De dag daarna vroeg Kalle of ik Mongolië miste. Ik zei dat ik dat een domme vraag vond. Hij vroeg of ik zijn vriendinnetje wilde zijn. Ik zei: 'Oké.'